

25 באוקטובר 2023

לכבוד

עו"ד גלי בהרב-מיארה רב-ניצב קובי שבתאי
היועצת המשפטית לממשלה מפכ"ל משטרת ישראל

בדוא"ל

שלום רב,

הנדון: מדיניות משטרת ישראל לסגירת עסקים שעובדיהם הביעו לכאורה דברי תמיכה בטרור

1. אנו פונים אליכם בעקבות פרסומים באשר למדיניות חדשה של משטרת ישראל שנועדה, לפי הפרסומים, "להילחם בתופעת ההסתה וגילוי תמיכה בטרור מצד עובדים ערבים בבתי עסק" באמצעות שימוש בצווי סגירה מנהליים. בכתבה שפורסמה היום, 25.10.2023, באתר "מאקו", נכתב כי משטרת ישראל מפעילה מדיניות חדשה ולפיה כל עסק שבו עובדים יהללו וישבחו מחבלים וארגוני טרור ייסגר מיד בהוראת קצין משטרה למשך שבעה ימים. במסגרת הכתבה הובא ציטוט של קצין משטרה (פרטיו לא פורסמו), לפיהם "אנחנו נמגר בכל האמצעים העומדים לרשותנו תופעות של הסתה, גילוי גזענות או עוינות כלפי הציבור וסגירת העסקים היא בנוסף להעמדתם לדין של אותם עובדים" (שמעון איפרגן, העונש החדש לעובדים ישראלים שתומכים במחבלים, **mako** 24.10.2023).
2. ככל שאלה פני הדברים, הרי שמדובר בהתנהלות נטולת סמכות הפוגעת בזכויות היסוד של בעל העסק ושל כל עובדיו והיא משקפת ענישה קולקטיבית פסולה.
3. במסגרת הכתבה הובא צילום של צו מינהלי לסגירת תחנת דלק מיום 20.10.2023, לכאורה מכוח המדיניות, כשבכתבה נכתב כי הצו הוצא לאחר ששניים מעובדי העסק "השמיעו בפני הלקוחות שירי הלל ושבח לטבח האכזרי שהתרחש בחניון ליד קיבוץ רעים", וזאת לאחר שהעובדים כבר נעצרו (הרשת עצמה פיטרה את העובדים). לפי הכתבה "גם בצפון הארץ ובמרכז נסגרו עסקים שעובדיהם על פי החשד שיבחו והללו את הטבח" אם כי פרטי המקרים לא צוינו.
4. פרטי המקרה הספציפי המתואר בכתבה אינם ידועים לנו ופנייתנו זו אינה נוגעת אליו, אלא למדיניות המתוארת בכתבה, שעל פניו עושה שימוש לא חוקי בסעיף 78 לפקודת המשטרה, וזאת תוך פגיעה בבעל העסק וביתר העובדים, אף אם אלו לא עשו דבר.
5. השימוש בסעיף 78 לפקודת המשטרה לסגירת בית עסק בנסיבות המתוארות לעיל נטול סמכות. צו לפי סעיף 78 לפקודת המשטרה מוגבל למקרים שבהם תכלית הסגירה היא מניעתית וכי נדרשת תשתית ראייתית מספקת לכך שהמשך הפעלת העסק "יוצרת הפרעה קונקרטית וקרובה לשלום הציבור בדרך של התקהלות בלתי חוקית, התפרעות או כל הפרעה מוחשית אחרת לשלום הציבור" (ע"פ (חי) 18-02-48347 אורלובסקי נ' משטרת ישראל (29.3.2018)). עיון בפסיקה מלמד, כי השימוש בסעיף זה נעשה כלפי מקומות שלגביהם קיים חשש כי הם משמשים לעסקי זנות או הימורים, כי מתבצעת בהם פעילות מסוכנת כמו מכירת סמים או צפיפות וכדומה. צו סגירה אינו אמור להוות ענישה של העסק, ודאי שלא בגין התבטאויות

של עובדי העסק ולשם כך נועד ההליך הפלילי. צו הסגירה אף אינו אמור להיות כלי לצורך הכוונת התנהגות של עובדים בעסקים אחרים, בבחינת הרתעת הרבים.

6. המדיניות מנוגדת בבירור גם לנוהל המשטרה שמסדיר את אמות המידה להפעלת שיקול הדעת המשטרה לפי סעיף 78 לפקודת המשטרה (נוהל 222.033.08 "הוצאת צו סגירה מנהלי לעסקים או הגבלת שימוש מקום). הנוהל מבהיר, כי "הצו בו עוסק הנוהל נועד למנוע התרחשות עתידית העלולה להפר את שלום הציבור לולא הוצאתו, והוא איננו בא כצעד עונשי בגין התרחשות שכבר ארעה בעבר" (סעיף 1(ג)).

7. עוד מדגיש הנוהל כי הוצאת צו חייבת להתבסס על תשתית עובדתית המלמדת כי קיים חשש להפרת שלום הציבור במקרה של המשך קיום הפעילות בעסק וזאת ברמה של ודאות קרובה (סעיף 6(ד)(1) לנוהל). כן נקבע, כי "לא די בהשערות, אלא רק כאשר המציאות בשטח, הממצאים וחומר הראיות שביסוד חוות הדעת המסכמת מצביעים על כך שקיים חשש ממשי לסיכון שלום הציבור בשל המשך הפעילות בעסק, אזי קיימת הצדקה להוצאת צו להפסקת או להגבת הפעילות בעסק" (סעיף 6(ה)(5) לנוהל).

8. זאת ועוד: סגירת בית עסק למשך שבעה ימים מהווה פגיעה קשה בחופש העיסוק של בעל העסק ובזכויות העובדים. מדיניות כזו אשר משתמשת בצווי הסגירה למטרות הרתעה וענישה מהווה על פניה ענישה קולקטיבית של בעל העסק ועובדיו, בגין חשדות שאינם מיוחסים להם, אינם קשורים אליהם ושאינן להם שליטה עליהם. כמו כן, התנהלות זו פוגעת בכבוד האדם של העובדים ובעל העסק, שכן הם נענשים על לא עוול בכפם, על מעשיהם של אחרים ובעצם משמשים אמצעים להרתעת אחרים ולמען "יראו וייראו". שימוש באדם כאמצעי להשגת מטרות אחרות פוגע בערך של כבוד האדם.

9. נוסף בהקשר זה שנקיטת אמצעים נגד מעסיק אך בשל התבטאות עובדיו, עלולה בוודאות גבוהה להביא להפרטה של אמצעי הענישה הפליליים ולהפוך כל בעל עסק לחוקר, תובע ושופט של עובדיו. המדיניות המתוארת לעיל צפויה לייצר בהלה אצל מעסיקים ולגרום להם לפטר (או להרחיק זמנית) עובדים ערבים ללא קשר להתבטאויותיהם. יודגש שכבר היום אנו רואים מקרים שבהם מעסיקים מרחיקים ממקומות העבודה עובדים ערבים על שום היותם ערבים, או נוקטים צעדים נגד עובדים ערבים בגין התבטאויותיהם ברשתות החברתיות (לרבות במקרים שבהם מדובר בהתבטאות לגיטימית). המדיניות האמורה רק תחריף אם כן את התופעה.

לפיכך נבקשכם להנחות בדחיפות את המשטרה להימנע מהמדיניות המתוארת לעיל.

לתגובתכם בדחיפות נודה.

בכבוד רב,

אלעד כהנא, עו"ד

אן סוציון, עו"ד